

Socio-Economic Problems and the Statejournal home page: <http://sepd.tntu.edu.ua>

ISSN 2223-3822

Oliinyk, N., Buryk, J. (2018) Konkurentospromozhnist pidpriemstva yak vyznachalna kharakterystyka efektyvnosti yoho funktsionuvannia [Enterprise competitiveness as a defining characteristic of the efficiency of its functioning]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 19, no. 2, pp. 3-12. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18onmejf.pdf>

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Наталія Олійник*, Юлія Бурик**

*Херсонський національний технічний університет
вул. Бериславське шосе, 24, м. Херсон, Україна, 73008
e-mail: nat-o@ukr.net

к.т.н., доцент, докторант

**Херсонський національний технічний університет
вул. Бериславське шосе, 24, м. Херсон, Україна, 73008
e-mail: yburik@mail.ua
аспірант

Article history:

Received: September, 2018

1st Revision: October, 2018

Accepted: November, 2018

JEL classification:

M20

D47

UDC:

339.137

Анотація. У статті досліджено еволюцію наукових поглядів щодо розуміння поняття «конкуренція». Наведено дефініції конкурентоспроможності, які запропоновані українськими та закордонними вченими-економістами. Систематизовано підходи до визначення сутності категорії «конкурентоспроможність підприємства», конкретизовано і доповнено її зміст. Обґрунтовано, що під конкурентоспроможністю підприємства слід розуміти відображення міри реалізації потенційних можливостей підприємства домінувати над конкурентами на ринку у короткостроковій та довгостроковій перспективі. Ідентифіковано сукупність чинників, що забезпечують конкурентні переваги підприємства. Встановлено, що специфічне поєднання факторів є об'єктивною передумовою створення стійких конкурентних позицій підприємства на ринку. Виокремлено перспективи подальших поглиблених досліджень, що базуватимуться на вивченні методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність підприємства, чинники, оцінка.

Олійник Н., Бурик Ю. Конкурентоспроможність підприємства як визначальна характеристика ефективності його функціонування [Електронний ресурс] / Наталія Олійник, Юлія Бурик // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2018. — Вип. 2 (19). — С. 3-12. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18onmejf.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

У сучасних умовах господарювання конкурентоспроможність підприємства є підґрунтям ефективності його діяльності і водночас можливістю подальшого розвитку. Для того, щоб краще зрозуміти, як конкурентоспроможність підприємства впливає на ефективність, у першу чергу, необхідно визначити її змістові характеристики. Тому виникає необхідність у глибокому вивченні сучасних теоретичних підходів до визначення поняття «конкурентоспроможність підприємства» як економічної категорії.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженням проблематики та визначенням сутності конкурентоспроможності підприємства займалися такі провідні науковці і практики усього світу, як Г. Азоев [1, 2, 3], А. Градов [6], С. Макаренко [10, 12, 18], І. Піддубний [13], С. Співак [17], Р. Фатхутдінов [19], М. Шарко [21] тощо.

3. Невирішені раніше частини загальної проблеми

Попри ґрунтовні наукові доробки в окресленому колі питань і нині відсутнє загальноприйняте термінологічне тлумачення поняття «конкурентоспроможність підприємства», що актуалізує необхідність подальшого вивчення та аналізування цієї проблеми.

4. Постановка завдання.

Мета роботи полягає у проведенні досліджень та удосконаленні теоретичного підходу до визначення сутності конкурентоспроможності підприємства як визначальної характеристики ефективності його функціонування.

5. Виклад основного матеріалу.

Конкурентоспроможність як найважливіша ланка всієї системи ринкового господарювання розвивалася у часі і має складну та тривалу історію становлення.

Уперше цілісні теоретичні положення щодо чинників конкурентної боротьби сформовано лише у середині XVIII сторіччя представниками класичної політичної економії. Вихідною тезою класичної теорії був принцип абсолютних переваг А. Сміта, який довів, що конкуренція, урівнюючи норми прибутку, приводить до оптимального розподілу праці і капіталу. У праці «Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй» (1776 р.) він визначив поняття конкуренції як суперництво і ототожнив її з «невидимою рукою», яка смикає за ниточки підприємців, змушуючи їх діяти відповідно до якогось ідеального плану розвитку економіки [16].

Модель досконалої конкуренції повністю унеможливлювала будь-який свідомий контроль над ринковими процесами. Координуючим складником цих теоретичних положень постала цінова система в абсолютно децентралізованій економіці. Подальший розвиток теорії абсолютної переваги здійснив Давид Рікардо, створивши теорію відносної переваги [14].

Варто відзначити неокласичні концепції А. Маршалла, який, розвиваючи основні положення класиків, обґрунтував механізм автоматичного встановлення рівноваги на ринку за допомогою досконалої (чистої) конкуренції і дії законів граничної корисності та граничної продуктивності [11].

Розробка теорії аналізу часткової і довгострокової стійкої рівноваги на ринку, а також урахування розвитку технології і споживчих переваг для визначення відносних

цін заклали теоретичні основи нової моделі конкуренції – монополістичної. Вагомий внесок у розроблення теоретичних моделей недосконалої конкуренції належить Ф. Еджуорту (математичний опис), А. П. Лернеру (монопольна влада та її оцінка), К. Вікселю (конкуренція і цінова дискримінація).

Із розвитком суспільства та появи нових шкіл економічної думки розуміння змісту ринкових відносин поглиблювалося, а разом з ним ускладнювалося трактування конкуренції. Складність і багатоаспектність феномена конкуренції напряду впливає на неоднозначність трактування вченими-економістами поняття «конкурентоспроможність» взагалі (табл.1) та «конкурентоспроможність підприємства» зокрема.

Таблиця 1. Дефініція категорії «конкурентоспроможність»	
Автор	Зміст визначення
Піддубний І. О., Піддубна А. І. [13]	потенційна або реалізована здатність економічного суб'єкта до функціонування у релевантному зовнішньому середовищі, яка ґрунтується на конкурентних перевагах і відображає його позицію відносно конкурентів
Фатхутдінов Р. А. [19]	здатність витримувати конкуренцію у порівнянні з аналогічними об'єктами на даному ринку
Єрмолов М. О. [7]	відносна характеристика, яка відображає відмінності у процесі розвитку певного виробника від виробника-конкурента як за ступенем задоволення власними товарами, так й за ефективністю виробничої діяльності
Хруцький В. Є., Корнеєва І. В. [20]	стабільна можливість задовольняти певні потреби покупців краще, ніж конкуренти, та завдяки цьому вдало продавати продукцію з прийнятними фінансовими результатами для виробника

Конкурентоспроможність вченими трактується по-різному, оскільки до уваги беруть зміст, який розкривається залежно від об'єкта. Конкурентоспроможність ідентифікує у конкурентному середовищі цілі, які ставляться у процесі дослідження. Це свідчить про поліморфний характер та ієрархічність зазначеної категорії.

Беручи до уваги той факт, що підприємство є головною ланкою ринкової економіки, а високий рівень конкурентоспроможності підприємства дозволяє сформувати відповідну економіку регіону, галузі та країни в цілому, зосередимо увагу на категорії «конкурентоспроможність підприємства» як на найнижчому рівні ієрархії.

У сучасній науковій літературі існує безліч визначень поняття «конкурентоспроможність підприємства» (табл. 2).

Розглянуті авторські підходи до трактування категорії «конкурентоспроможність підприємства» різняться рівнем деталізації та конкретизації поняття, метою та завданням, які ставить перед собою дослідник, що дає змогу стверджувати про відсутність загальноприйнятої дефініції у сучасній науковій літературі. Більшість визначень та розроблених методичних підходів до оцінки рівня конкурентоспроможності продукції та підприємства мають загальний характер та не враховують специфіку функціонування суб'єкта господарювання й особливості розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці [5].

Важливою передумовою формування конкурентоспроможності підприємства є визначення сукупності чинників, що підвищують або знижують рівень конкурентоспроможності підприємства. Аналіз цих чинників допомагає виявити сильні й слабкі сторони діяльності не тільки підприємства, а і його конкурентів, та розробити заходи щодо покращення у цілому рівня досліджуваного показника.

Таблиця 2. Систематизація підходів до визначення сутності поняття «конкурентоспроможність підприємства»	
Автор	Визначення поняття
Конкурентоспроможність підприємства як здатність	
Азоєв Г. Л. [2]	здатність ефективно розпоряджатися власними і позиковими ресурсами в умовах конкурентного ринку. Виробництво і реалізація конкурентоздатних товарів – обов'язкова умова конкурентоспроможності фірми. Це результат її конкурентних переваг за всім спектром проблем управління компанією.
Зав'ялов П. С., Лозовський Л. Ш., Поршнев А. Г., Райзберг Б. А. [3]	здатність фірми, компанії конкурувати на ринках з виробниками й продавцями аналогічних товарів за допомогою забезпечення більш високої якості, доступних цін, створення зручних умов для покупців, споживачів
Хруцьким В. Є., Корнеева І. В. [20]	здатність успішно оперувати на конкретному ринку у даний період часу шляхом випуску й реалізації конкурентоздатних виробів і послуг
Кіперман Г. Я. [8]	здатність протидіяти на ринку іншим виробникам і постачальникам аналогічної продукції (конкурентам) як за рівнем задоволення своїми товарами або послугами конкретної суспільної потреби, так за ефективністю виробничої діяльності
Фатхутдінов Р. А. [19]	здатність фірми випускати конкурентоздатну продукцію, її перевага стосовно інших підприємств даної галузі усередині країни й за її межами
Конкурентоспроможність підприємства як конкурентна перевага	
Градов А. П. [6]	порівняльна перевага підприємства по відношенню до інших фірм даної галузі всередині країни та за її межами
Конкурентоспроможність підприємства як система	
Круглов М. І. [9]	система економічних категорій, елементами якої є конкурентоспроможність продукції і фінансова конкурентоспроможність
Конкурентоспроможність підприємства як стан системи	
Бондаренко А. Л. [4]	такий стан системи економічного розвитку підприємства, за якого забезпечуються його домінуючі переваги перед конкурентами на даному ринку протягом певного періоду часу та в довгостроковій перспективі
Конкурентоспроможність підприємства як можливість	
Азоєв Г. Л., Челенков А. П. [1]	можливість фірми ефективно розпоряджатись власними й залученими ресурсами в умовах конкурентного ринку. Виробництво та реалізація конкурентоспроможних товарів – обов'язкова умова конкурентоспроможності фірми
Конкурентоспроможність підприємства як відносна характеристика	
Скударь Г. М. [15]	відносна характеристика, що віддзеркалює відмінності процесу розвитку даного виробника від виробника-конкурента як за ступенем задоволення своїми товарами чи послугами конкретної суспільної потреби, так і за ефективністю виробничої діяльності

У вітчизняній і зарубіжній економічній літературі широко представлені чинники, що забезпечують конкурентні переваги підприємства. Автори, залежно від

своїх наукових поглядів і царини маркетингових досліджень, обґрунтовують різний набір умов, які впливають на конкурентоспроможність підприємства. Загальноприйнятою вважають вузьку класифікацію чинників формування конкурентоспроможності підприємства, які поділяють на зовнішні та внутрішні (рис. 1).

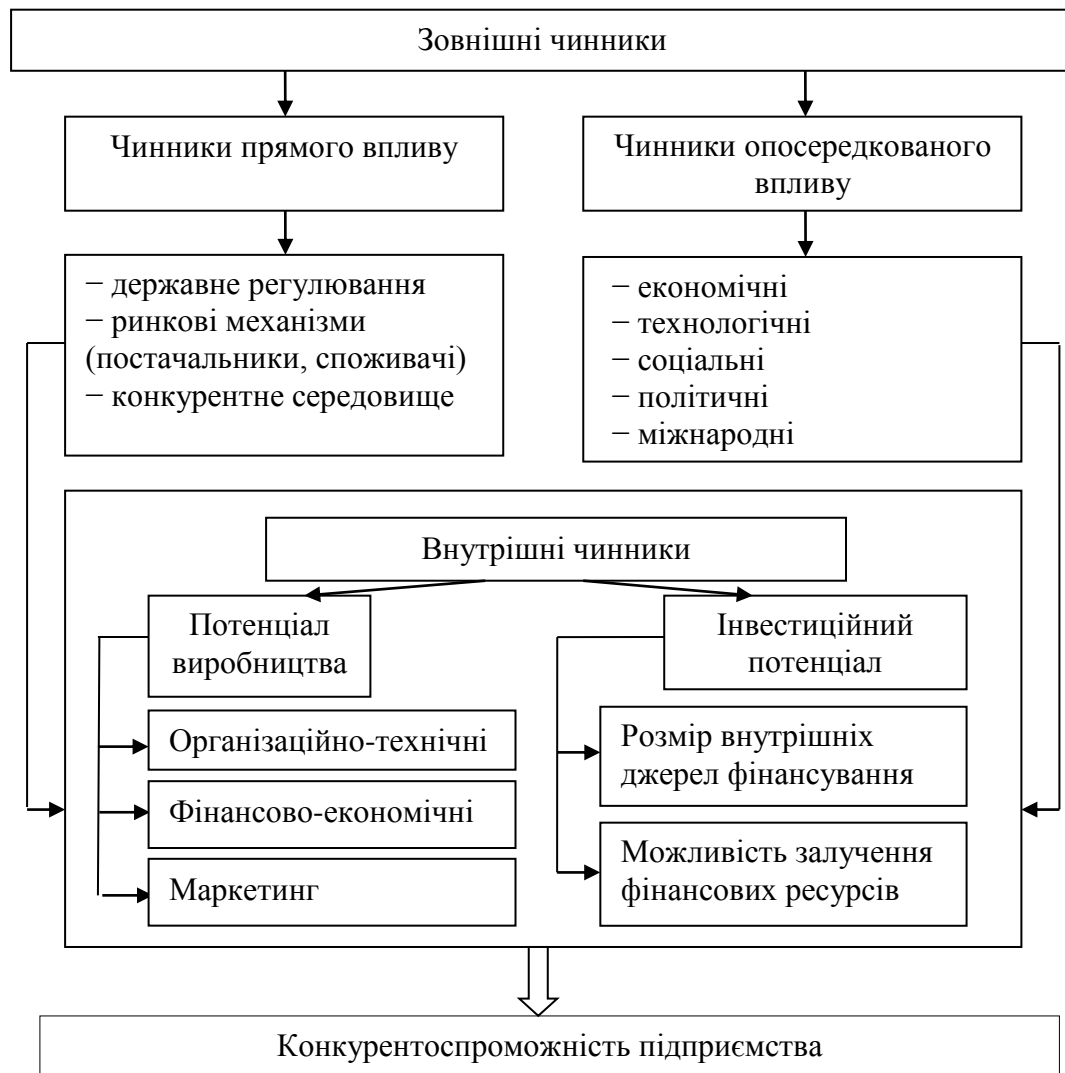

Рисунок 1. Система чинників впливу на конкурентоспроможність підприємства

Зовнішні чинники впливу на конкурентоспроможність підприємства не належать до сфери впливу менеджменту підприємства і формуються у ринковому середовищі. Наявність внутрішніх чинників впливу на конкурентоспроможність підприємства залежить лише від системи управління на підприємстві та ставлення до цього бізнесу його власників. При такому розмежуванні враховують не лише процеси, що протікають на підприємстві, не лише перетворення, що відбуваються на ньому, не лише результативність діяльності підприємства, але й динаміку змін, пов'язану із зовнішнім середовищем, оскільки вміння раціонально використовувати позитивні аспекти та своєчасно реагувати на негативні тенденції розвитку останнього є важливими для ефективного функціонування підприємства.

Таким чином, певне комбінування чинників впливу на конкурентоспроможність підприємства дає змогу схарактеризувати досягнутий рівень та особливий характер формування конкурентоспроможності конкретного підприємства. До того ж,

специфічне поєднання факторів є об'єктивною передумовою створення стійких конкурентних позицій підприємства на ринку.

В умовах динамічних змін зовнішнього середовища підприємства не зможуть домогтися сталого розвитку, якщо не будуть чітко й ефективно планувати свою діяльність, постійно збирати й акумулювати інформацію як про стан цільових ринків і положення на них конкурентів, так і про власні можливості [12].

Стрімке підвищення рівня конкуренції на внутрішньому і зовнішніх ринках, зростання вимогливості споживачів призводить до того, що у найближчі десятиліття сподіватися на процвітання може лише те підприємство, яке володітиме конкурентними перевагами в усіх сферах, зокрема у сфері зниження витрат, покращення якості, впровадження інновацій, розвитку знань та економії часу [10]. У сучасних умовах функціонування бізнесу однією з найголовніших складових підвищення конкурентоспроможності підприємства стає не лише оптимізація виробничих витрат без погіршення рівня якості при виробництві продукції, а й визначення оптимальних логістичних маршрутів транспортування від пункту виробництва до місця споживання продукції з урахуванням ємності ринку, купівельної спроможності потенціальних споживачів й обсягів витрат на транспортування та проходження обов'язкових митних процедур (у разі експорту) [18].

6. Висновки та пропозиції.

Аналіз наведених вище підходів щодо тлумачення категорії «конкурентоспроможність підприємства» дає змогу сформулювати власне визначення цього поняття: конкурентоспроможність підприємства – це відображення міри реалізації потенційних можливостей підприємства домінувати над конкурентами на ринку у короткостроковій та довгостроковій перспективі.

До загальноприйнятої класифікації факторів формування конкурентоспроможності підприємства відносять зовнішні та внутрішні. Виокремлено чинники, які можуть впливати на підвищення або зниження загального рівня конкурентоспроможності підприємства.

Перспективним напрямом досліджень надалі вбачаємо вивчення методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства, що ґрунтується на використанні різних методів, накопичених світовою практикою.

Author details (in Russian)

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ОПРЕДЕЛЯЮЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ЕГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ

Наталья Олейник*, Юлия Бурик**

*Херсонский национальный технический университет
ул. Бориславское шоссе, 24, г. Херсон, Украина, 73008

e-mail: nat-o@ukr.net

к.т.н., доцент, докторант

**Херсонский национальный технический университет
ул. Бориславское шоссе, 24, г. Херсон, Украина, 73008

e-mail: yburik@mail.ua

аспирант

Аннотация. Цель работы заключается в проведении исследований и совершенствовании теоретического подхода к определению сущности конкурентоспособности предприятия как определяющей характеристики

эффективности его функционирования.

В статье исследована эволюция научных взглядов к пониманию понятия «конкуренция». Приведены дефиниции конкурентоспособности, предложенные украинскими и зарубежными учеными-экономистами. Систематизированы подходы к определению сущности категории «конкурентоспособность предприятия», конкретизировано и дополнено её содержание. Обосновано, что под конкурентоспособностью предприятия следует понимать отражение меры реализации потенциальных возможностей предприятия доминировать над конкурентами на рынке в краткосрочной и долгосрочной перспективе. Идентифицировано совокупность факторов, обеспечивающих конкурентные преимущества предприятия. Установлено, что специфическое сочетание факторов является объективной предпосылкой создания устойчивых конкурентных позиций предприятия на рынке. Выделены перспективы дальнейших углубленных исследований, которые будут базироваться на изучении методики оценки конкурентоспособности предприятия.

Ключевые слова: конкуренция, конкурентоспособность, конкурентоспособность предприятия, факторы, оценка.

Author details (in English)

ENTERPRISE COMPETITIVENESS AS A DEFINING CHARACTERISTIC OF THE EFFICIENCY OF ITS FUNCTIONING

Nataliia Oliinyk*, Juliia Buryk**

*Kherson National Technical University
University str., 7, Mariupol, 87500,
Beryslavsk highway, 24, Kherson, Ukraine, 73008
e-mail: nat-o@ukr.net

Ph.D., associate professor, doctoral
**Kherson National Technical University
Beryslavsk highway, 24, Kherson, Ukraine, 73008
e-mail: yburik@mail.ua
Postgraduate student

Abstract. The purpose of the paper is to research and improve the theoretical approach to determining the essence of enterprise competitiveness as a defining characteristic of the effectiveness of its functioning.

The article investigates the evolution of scientific views to the understanding of "competition" concept. The definitions of competitiveness offered by Ukrainian and foreign scientists-economists are presented. The approaches to the definition of the category "enterprise competitiveness" are systematized, the content of it is specified and supplemented. It is grounded that enterprise competitiveness should be understood as reflecting the degree of realization of the potential company power to dominate competitors in the market in the short and long term. The set of factors providing the competitive advantages of the enterprise is identified. It has been established that a specific combination of factors is an objective background for the creation of stable competitive positions of the company in the market. The prospects for further in-depth researches based on the study of the methodology for assessing the competitiveness of the enterprise are outlined.

Key words: competition, competitiveness, enterprise competitiveness, factors, assessment.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at
<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18onmejf.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Oliinyk, N., Buryk, J. (2018) Konkurentospromozhnist pidpriemstva yak vyznachalna kharakterystyka efektyvnosti yoho funktsionuvannia [Enterprise competitiveness as a defining characteristic of the efficiency of its functioning]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 19, no. 2, pp. 3-12. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18onmejf.pdf>

Використана література:

1. Азоев Г. Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. – М.: ОАО «Новости», 2000. – 255 с.
2. Азоев Г. Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г. Л. Азоев. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1996. – 208 с.
3. Азоев Г. Л. Маркетинг. Словарь. / Г. Л. Азоев, П. С. Завьялов, Л. Ш. Лозовский, А. Г. Поршев, Б. А. Райзенберг. – М.: Экономика, 2000. – 362 с.
4. Бондаренко А. Л. Поняття конкурентоспроможності підприємства в системі економічних наук [Електронний ресурс] / А. Л. Бондаренко. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/6_84127.doc.htm.
5. Василькова Ю. К. Теоретичний базис конкурентоспроможності підприємства / Ю. К. Василькова, Н. М. Олійник // Економічний простір: Збірник наукових праць. – Дніпро: ПДАБА. – 2018. – № 129. – С. 153-163.
6. Градов А. П. Экономическая стратегия фирмы: Учебное пособие / А. П. Градов. – СПб.: Спец. лит., 2003. – 958 с.
7. Ермолов М. О. Чем отличается конкурентоспособность фирмы от конкурентоспособности товара / М. О. Ермолов // Как продать ваш товар на внешнем рынке. – М.: Мысль, 2001. – С. 228-241.
8. Киперман Г. Я. Рыночная экономика: Словарь / Г. Я. Киперман. – М.: Республика, 2003. – 455 с.
9. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией: Учебник для вузов / М. И. Круглов. – М.: Рус. делов. лит., 1998. – 768 с.
10. Макаренко С. М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах господарювання / С. М. Макаренко, Г. О. Копосов, Н. М. Олійник, Т. А. Калинська // Таврійський науковий вісник: Науковий журнал. – Херсон: Айлант, 2010. – Вип. 68. – С. 281-288.
11. Маршалл А. Принципы экономической науки / А. Маршалл. – М.: Прогресс, 1993. – 994 с.
12. Oliinyk N. Formation of the organizational and economic mechanism of increase competitiveness of Ukrainian milk processing plants / N. Oliinyk, S. Makarenko // Foresight management: formation and transformation adaptive business organizations : International collective monograph. – Tbilisi. Georgia: Promotion agency «MP Group», 2017. – Vol. 1. – 270 p. – P. 172-179.
13. Піддубний І. О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства : Навчальний посібник / І. О. Піддубний, А. І. Піддубна. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 264 с.
14. Рикардо Д. Начало политической экономии и налогового обложения: Том 2 / Д. Рикардо. – М.: Эконом, 1993.
15. Скударь Г. М. Управление конкурентоспособностью крупного акционерного общества: проблемы и решения / Г. М. Скударь. – К.: Наукова думка, 1999. – 496 с.
16. Смит А. Исследование о природе и причине богатства народов / А. Смит. – М.: Соцэкгиз, 1962. – 423 с.

17. Співак С. Управління конкурентоспроможністю підприємства в сучасних умовах [Електронний ресурс] / С. Співак // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2014. – Вип. 1 (10). – С. 287-293. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ssmvsu.pdf>.
18. Tyuhtenko N. A. Increasing competitiveness of the enterprise by improving logistic strategy of distribution of production and supply of raw materials / N. A. Tyuhtenko, S. M. Makarenko, N. M. Oliinyk // Науковий вісник Полісся. – 2018. – № 2 (14). – Ч. 2. – С. 56-63.
19. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент / Р. А. Фатхутдинов – М.: Издательско-книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892 с.
20. Хруцький В. Є. Сучасний маркетинг / В. Є. Хруцький, І. В. Корнєєва. – М.: «Фінанси і статистика», 2004. – 461 с.
21. Шарко М. В. Управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах : Колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. М. В. Шарко. – ПП Вишемирський В. С., 2016. – 177 с.

References

1. Azoev, H. L., Chelenkov, A. P. (2000) *Konkurentnye preymushchestva fyrmy* [Competitive advantages of the enterprise]. Moscow: Novosty. (in Russian).
2. Azoev, H. L. (1996) *Konkurentsya: analiz, strategiya y praktyka* [Competition: analysis, strategy and practice]. Moscow: Tsentr ekonomyky y marketynha. (in Russian).
3. Azoev, H. L., Zavialov, P. S., Lozovskyi, L. Sh., Porshev, A. H., Raizenberh, B. A. (2000) *Marketynh. Slovar* [Marketing. Vocabulary]. Moscow: Ekonomika. (in Russian).
4. Bondarenko A. L. (2011) Poniattia konkurentospromozhnosti pidpryiemstva v systemi ekonomichnykh nauk [A concept of enterprise competitiveness in the system of economic sciences] (electronic journal). Available at: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/6_84127.doc.htm.
5. Vasylykova, Ju. K., Oliinyk, N. M. (2018) Teoretychnyj bazys konkurentospromozhnosti pidpryiemstva [Theoretical basis of competitiveness of the enterprise]. *Ekonomichnyj prostir: Zbirnyk naukovykh pracj*, vol. 129, pp. 153-163.
6. Hradov, A. P. (2003) *Ekonomicheskaya strategiya firmy: Uchebnoe posobie* [The economic strategy of the enterprise: Tutorial]. Sankt-Peterburh: Spets. lyt. (in Russian).
7. Ermolov, M. O. (2001) Chem otlychaetsia konkurentospomsobnost fyrmy ot konkurentospobnosty tovara [What does the competitiveness of enterprise differ in from the competitiveness of commodity]. *Kak prodat vash tovar na vneshnem rynke*, pp. 228-241.
8. Kyperman, H. Ya. (2003) *Rynochnaia ekonomika : Slovar* [Market economy: Vocabulary]. Moscow: Respublyka. (in Russian).
9. Kruhlov, M. Y. (1998) *Strategicheskoe upravlenie kompaniy: Uchebnik dlya vuzov* [Strategic Management of the Enterprise: A textbook for universities]. Moscow: Rus. delov. lyt. (in Russian).
10. Makarenko, S. M., Koposov, Gh. O., Oliinyk, N. M., Kalynsjka, T. A. (2010) Shljakhy pidvyshhennja konkurentospromozhnosti pidpryiemstv v suchasnykh umovakh ghospodarjuvannja [The ways of enterprise competitiveness increasing in modern conditions] *Tavrijskij naukovyj visnyk : Naukovyj zhurnal*, vol. 68, pp. 281-288.
11. Marshall, A. (1993) *Pryntsypy ekonomycheskoi nauky* [Principles of Economics]. Moscow: Prohress. (in Russian).

12. Oliinyk, N., Makarenko, S. (2017) [Formation of the organizational and economic mechanism of increase competitiveness of Ukrainian milk processing plants]. [Foresight management: formation and transformation adaptive business organizations: International collective monograph]. Tbilisi: MP Group, vol. 1, pp. 172-179.
13. Piddubnyi, I. O., Piddubna, A. I. (2004) *Upravlinnja mizhnarodnoju konkurentospromozhnistju pidpryjemstva: Navchalnyj posibnyk* [Management of enterprise international competitiveness: tutorial]. Kharkiv: INZhEK. (in Ukrainian).
14. Rykardo, D. (1993) *Nachalo politicheskoy ekonomii i nalogovogo oblozheniya: Tom 2* [The beginning of political economy and taxation: Part 2]. Moscow: Ekonov. (in Russian).
15. Skudar, H. M. (1999) *Upravlenye konkurentosposobnostiu krupnogo aktyonernogo obshchestva: problemy y resheniya* [Management of the competitiveness of large joint-stock company: problems and decisions]. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian).
16. Smyt, A. (1962) *Yssledovanye o pryrode y prychine bohatstva narodov* [Studying of the nature and cause of the nations' wealth]. Moscow: Sotsekgiz. (in Russian).
17. Spivak, S. (2014) *Upravlinnja konkurentospromozhnistju pidpryjemstva v suchasnykh umovakh* [Management of competitiveness enterprise in modern terms]. *Socialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), vol. 10, no 1, pp. 287-293. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ssmvsu.pdf>.
18. Tyuhtenko, N. A., Makarenko, S. M., Oliinyk, N. M. (2018) [Increasing competitiveness of the enterprise by improving logistic strategy of distribution of production and supply of raw materials]. *Naukovy visnyk Polissja* [Scientific bulletin of Polissia], vol. 2, no 2 (14), pp. 56-63.
19. Fatkhutdinov, R. A. (2002) *Konkurentosposobnost organizatsii v usloviyah krizisa: ekonomika, marketing, menedzhment* [An enterprise competitiveness in a crisis: economy, marketing, management]. Moscow: Marketing. (in Russian).
20. Khrutskiy, V. Ye., Kornieieva, I. V. (2004) *Suchasnyi marketynh* [Modern marketing]. Moscow: Finansy i statystyka. (in Russian).
21. Sharko, M. V. (2016) *Upravlinnja konkurentospromozhnistju pidpryjemstv u suchasnykh umovakh : Kolektyvna monohrafija* [Management of enterprises' competitiveness in modern conditions: Collective monograph]. Kherson: Vyshemyrskiy V.S. (in Ukrainian).

© 2018 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

